

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

17. De Diuinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Seet. I. De Præcepto I. Recept. Sentent. 21

currere. Primus est opinio diuinitatis, vel perfectionis Dei propria: nec refert habere hanc opinionem expressè, siue tacitè, qualem habet is, qui sciens idolatriam falsitatem, nihilominus vult facere, quod ceteri idololatrarum faciunt. Secundus est affectus reuerentia quo quis vult se illi tanquam Numini submittere. Tertius est externum signum, quo interior existimatio & submissio significatur. Reginal. l. 17. n. 147. Sanch. l. 2. sum. c. 57. n. 21. Valent. 2.2. p. 6. q. 11. pun. 3.

Certe Idolatria propriè sumpta ex genere suo gravissimum est peccatum. Quia honorem diuinum, & Diuinitatem ipsam, quantum in se est, ad creaturam transfert: unde potest dicilele Maiestatis diuinæ piaculum. Hoc peccatum est maximum inter ea, quæ cultui diuino, ac Religioni opponuntur. Quia si fiat ex perfecta notitia, & libertate, includit odium & blasphemiam quodam modo. Porro in idololatriâ tripliciter delinquitur. Primo gravissimè ex infidelitatis errore. Secundo, ex diuino honore alteri attributo, quam vero Deo, etsi mentis infidelitas absit. Tertio externè tantum absque intellectus errore, & affectu creaturam ut Deum colendi. Ab hoc quidem crimine non excusat metus mortis. Quia tribuere creaturæ Dei cultum, est perse, & intrinsecè malum: imo neque ignorantia excusat. Quia recta ratio euidenter dicitur, creaturam loco Dei non esse colendam. Laym. l. 4. tr. 10. c. 2. num. 5. Suar. de Relig. l. 2. c. 6. n. 10. 21. & 22. Filiuc. tr. 2.4. c. 2. q. 8. Lessi. l. 2. c. 43. dub. 2. n. 10. Sylui. 2. 2. q. 94. a. 3. ex D. Tho. ibi.

Propter internam Idolatriam tantum, nulla Ecclesiastica Censura incurritur: neque ob externam tantum in foro conscientia: licet in foro exteriori ob præsumptionem contrarium sit dicendum. At ob Idolatriam internam simul et externam excommunicatio Bullæ Cænæ in hæreticos lata idolatram vulneratur. Nauar. sum. c. 11. n. 25. Synef. v. Hæresis 1. q. 6.

CAPVT XVII.

De Diuinatione.

DIUINATIO dicta est, quasi Diuinitatis simulatio, seu ostentatio. Quia per eam homo futura contingentia & alia occulta, ab humana cognitione remota, ac diuinæ scientiæ propria cogitare affectat. Quare Isa. 41. dicitur, *Annunciate, quæ futura sunt in futurum, & sciemus, quia dñs estis vos.* Cognitionis verò ad solum Deum pertinens est cognitio certa futurorum contingentium, quæ videlicet à causa libera, & indeterminata dependet: item cognitio certa præsentium occultorum, ut cogitationum, & affectionum cordis. Porro qui huiusmodi rerum cognitionem variis mediis aliunde querit quam à Deo, conuincitur superstitiosus esse, Quia omnis vana occultorum inquisitio auxilio demonis nita- tur, à quo quis vult erudiri aut expressè, aut tacitè saltem illum inuocando. Quamvis enim demones certo non possint futura di- gnoscere, dicuntur tamen illa aliquomodo sci-

re, vel per experientiam: Nam scit demon quando passim hoc aut illud assolit euenire: vel Dei permisso aliquid aliquando ab Angelo bono edificat, quæ prædicere gestit. Prædicere etiam potest demon, quæ ipsemet est facturus. Nouit præterea multos naturales effectus, necessarios, qui tamen nobis contin- gentes apparent. Scripturas denique melius quàm homines intelligunt. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 1. & 2. Lessi. l. 2. c. 43. dub. 5. Reginal. l. 17. n. 163. Sanch. l. 2. sum. c. 38. n. 7. Bonac. 10. 2. d. 3. q. 5. pun. 3. Filiuc. tr. 2. 3. c. 3. n. 54. & 61. Delrius. l. 4. magic. c. 2. q. 2. qui ita definit: *Diuinatio est significatio occultorum ex pacto cum demone.* Dicitur signifi- catio, quia instructio, seu prænotio occultorum per varia signa accidit.

Diuinatio dupliciter fieri solet. Primo 164 per expressam demonis inuocationem, quan- do scilicet diuinator intendit inuocare da- monem, & cum eo pactum inire: & hæc multis modis contingere potest, pro- ut demon variis modis consulitur, aut consultus variis modis respondet. Contingit enim vel per apparitionem factam in figuris, seu assumptis corporibus: vel per signa apparentia in corpori- bus testibus, ut in ligno, ferro, lapide, vel per negromantiam, quæ fit ecitando aliquem mortuum, qui respondeat, vel multis aliis mo- dis per varias adinationes, vñctiones, figu- ras, specula, aliaque signa, quæ ipse instituit, inuocari assolit demon à diuinis, ut occulta pa- teficiant: & ipse variis modis respondet, ut gr. per aera, per ignem, per aquam, per sona- nia. Alterum genus Diuinationis est, in quo demon expressè non inuocatur, sed tacitè, scilicet cum quis vitur mediis ad cognoscen- dum res occultas, quæ nullam habent virtu- tem eas res indicandi: ut contingit, quando quis diuinare vult per taxillos, aut chartas, vel per id, quod primo loco occurrerit aperien- ti librum: vel quando quis vult diuinare ex in- fectione dispositionis, quarundam rerum, aut numerorum, aut ex obseruatione vocis, vel can- tus, aut ex manus lineis, ex fronte, coloribus, figuris, autum garritu, voce animalium, ex ster- nutatione, ex funeris occurfu ex corrigea calcei fractione, &c. D. Tho. 2. 2. q. 95. a. 3. Tolet. l. 4. c. 5. Filiuc. tract. 2.4. cap. 1.4. & 8. Nauar. sum. cap. 11. num. 25. Suar. tract. 3. de superst. cap. 8. Valent. 2. 2. d. 6. q. 12. pun. 2. Bonac. 10. 1. d. 3. q. 5. pun. 3. au. 5. Azor. 10. 1. l. 9. c. 12.

Diuinatio peccatum est mortale ex suo gene- re, siue fiat cum expressa, siue cum tacita de- monis inuocatione. Quia per diuinationem ini- tur cum diabolo consortium, & homo subiicit se perpetuo Dei hosti, ut ab ipso occulta edoceatur. Vnde si diuinatio seriò fiat, non datur paritas materiæ à mortali excusans, ob inuincibilem au- tem ignorantiam, vel ob aliam causam posset à lethali excusari Reginal. l. 17. num. 180. Sanch. l. 2. sum. cap. 38. num. 18. Suar. tract. 3. de superst. c. 10. num. 6. Nauar. sum. cap. 11. n. 8. Lessi. l. 2. c. 43. num. 53.

Enim verò ut de diuinatione per sortes non- nihil atroxam fors propriè est, cum aliquid fit, ut eius euentu considerato aliquid fiat, aut in- norescat. Tres sunt sortis species, Consultoria Diuisoria, Diuinatoria. Consultoria est, quan- do inquiritur, quid nam in aliquo arduo nego- tio sit agendum. Diuisoria, quando queritur, quid

165
Diuinatio ex genere suo mortalis est.

166
De diuina- tionis per sor- tes malitia

161
De præcepto
idolatriæ
sententia.

162
De idolatri-
æ internæ
et externæ
sententia.

163
De diuina-
tionis
sententia.

quid cui sit exhibendum Diuinatoria, quando inquitur, quid sit futurum. Certè fors diuisoria multis in rebus licita est, modo euentus non ex pectetur à damone, vel à Fortuna, tanquam aliquo Numine: sed simpliciter à Deo, & caueatur, ne alicui iniustitia fiat, neque quidquam contra bonum publicum geratur: nec adhibeatur in electionibus Ecclesiasticis, imò neque in secularibus absque necessitate: & modo diuinà oracula non conuertantur ad terrena negotia, veluti vtendo ad fortiendum Euangeliorum libro. D. Tho. 2.2. q. 95. a. 8. Sanch. l. 2. sum. c. 38. n. 56. Suar. de Relig. 10. 1. l. 2. c. 12. Reginald. d. l. 17. n. 174. sortes consultoriae raro sunt licitae. Quia Deus non vult suam voluntatem fortibus indagari, sed Ecclesiæ, ac Sanctorum doctrina, ac petito à viris prudentibus consilio. Et sub anathemate in iure interduntur c. sortes 26. q. 5. At possunt esse licitæ in magnæ casu necessitatis, quando super re necessario agenda humanum iudicium non sufficit, concurrentibus his conditionibus: Prima, vt debita reuerentia ad Deum sortes mittantur. Secunda, vt feruetur modus proportionatus, nè scilicet Sanctorum reliquæ, aut Euangelia ad temporaria lucra conuertantur. Tertia, vt non fiat sortitio pro Beneficiis, aut officiis Ecclesiasticis quæ per electionem debent impertiri. Azor. p. 1. l. 9. c. 21. Filliuc. tr. 24. c. 4. q. 11. n. 104. Bonac. 10. 2. d. 3. d. 3. q. 5. pun. 3. n. 5. Sigismund. à Bononia tr. de election. dub. 26. Demum sortes Diuinatoriae sunt omnino illicitæ, ac superstitiosæ. Quia nec ex natura rei, nec ex Ecclesiæ instituto rei cognoscendæ seruiunt: Ergo sunt medium improprium, & admiscetur tacita demonis innuocatio. c. si quis Episcopus, 26. q. 5. D. Tho. 2.2. q. 65. a. 8. Sylui. inibi concl. 4. Portel. de dub. Regul. v. Beneficia. n. 11.

167 *Quando diuinatio à mortali exquatur.*
Qui ioci causa ostendit, se vel futura diuinare excusari potest à lethali cum non adsit animus superstitiosus indagandi latentia, sed est potius vanitas, quam superstitio. Nec mortalis est Diuinatio per somnia, quando quis ex simplicitate fidem facile illis præstat, putans illa esse à Deo, vel tenuiter credit: aut quando quis credens somnium fortè esse à Deo, propter metum aut spem aliquid facit, vel omittit, seu cautius se gerit, dummodo aliud peccatum non intercedat. Quia hæc non est perfecta superstitio. Suar. de superst. c. 9. & 10. Lessi. l. 2. c. 43. n. 53. Valent. 2.2. d. 6. q. 12. pun. 4. Nauar. sum. c. 11. n. 37. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 6.

168 *Diuinatio tacita, vel expressa demonis, sunt eiusdem speciei.*
Cum taciti, & expressi eadem sit ratio, & differant tantum inter se sicut completum & incompletum, perfectum & imperfectum intra eandem speciem: hinc diuinatio cum tacita demonis innuocatione malitiam habet eiusdem speciei, quam habet Diuinatio cum expressa innuocatione gesta. In confessione tamen explicandum est, num fuerit cum tacita, an cum expressa. Quia hæc al quando coniunctam habet hæresim, aut demonis adorationem, aut alia peccata explicanda necessariò: Reginald. l. 17. n. 174. Sanch. l. 2. sum. c. 38. n. 14. & 62. Suar. de superst. c. 10. n. 2. Filliuc. tr. 13. n. 72. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 4. Lessi. l. 2. c. 43. n. 28.

169 *Diuinatio siue per aërem, siue per ignem, &c. est eiusdem speciei.*
Diuinatio siue fiat per aërem, siue per aquam siue per ignem, siue per astra, siue per somnia: est eiusdem speciei in genere moris, quamvis in genere naturæ sit diuersa. Quia quouis modo fiat,

continet priuationem eiusdem perfectionis, eandemque habet cum recta ratione oppositionem. Unde non est opus exprimere in in confessione rem, per quam facta est diuinatio: diuersitas enim rei non mutat confessarij iudicium, nec diuersam constituit speciem. Azor. p. 1. l. 9. c. 12. q. 3. Manu. sum. c. 5. n. 4. Sanch. l. 2. sum. c. 18. Sylui. 2.2. q. 95. a. 3.

Profecto qui diuinationes exercent, vel diuinos consulunt, non sunt libere ex capite excommunicati, nisi eorum diuinationes manifeste contineant, aut sapiant hæresim. Quia iuxta Canonico nulla talis excommunicatio ipso iure facta est incurritur: quamvis eodem iure tales anathemate percutiendi præscribatur. c. Non oportet 16. q. 5. Lessi. l. c. 43. n. 20. Sanch. l. 2. c. 38. n. 91. Nauar. sum. c. 27. n. 2.

Diuinus quidem pecunias, quas à consulentibus pro responsis petitis & acceptis à damone non tenetur restituere. Quia iuxta communem restitutionis regulam, quis non tenetur restituere pretium, quod ob rem turpem gerendam accepit: At diuinus operam suam turpem exhibuit: & ideo pretium non tenetur reddere. Manu. sum. de diuinat. c. 7. n. 4. Fernand. p. 4. c. 6. §. 3. n. 4. Nauarra de restit. l. 2. c. 1. n. 117.

CAPVT XVIII.

De Magia.

MAGIA est duplex, naturalis scilicet & superstitiosa. Naturalis est ratio quadam operandi mira per causas naturales, & les absque demonis opera. Hæc per se mala non est, licet sit periculosa. Quia sub specie occultæ operationis naturæ diabolus facile se admiscet, & ita occultæ virtutis causæ naturalis tribuitur, quod ipsius præstigijs agitur. Magia autem superstitiosa (quæ à quibusdam diabolica nominatur) est ratio quadam operandi mira per signa ope demonum, sicut enim magia naturalis causis naturalibus vtitur: ita hæc vtitur signis, quæ sunt naturales quidem causæ, sed hæc signa, & tota disciplina primum sunt à demonibus instituta, Filliuc. tr. 24. c. 7. Lessi. l. 2. c. 44. dub. 1. Bonac. 10. 2. d. 3. q. pun. 5. n. 4. Laym. l. 4. tr. 10. c. 3. n. 1.

Magia ex genere suo peccatum est lethale. Quia continet tacitam, vel expressam demonis innuocationem, ac proinde societatem, ac beneuolentiam erga illum. Fieri tamè potest, vt aliqui actus magici à peccato mortali excusentur ratione ignorantie, vt si quis ignoret, vel non aduertat tacitam illam innuocationem, cum hæc sæpe sit valde occulta. Ratione autem leuitatis materie præcisè non crediderim vnquam esse veniale. Quia quod in re parua, vel ludrica demon inuocetur, per se non minus crimen est, quam si id in magna fieret. Tolet. l. 4. c. 14. n. 12. Filliuc. tr. 24. n. 179. Lessi. l. 2. c. 44. dub. a. n. 26. Diana. p. 5. tr. 5. res. sol. 29. Sanch. l. 2. sum. c. 38. n. 18.

Nun aliqua opera ad magiam pertinent, tribus modis potest agnosci. Primo ex cognitione